

PRAGUE CONFERENCE ON POLITICAL ECONOMY

Prague, April 22-24, 2005-02-25

Anotace příspěvku pro jednání v československé sekci

Autor: J. Koderová, katedra měnové teorie a politiky, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, Praha 3

Název příspěvku: MONETÁRNÍ TEORIE V ČESKÉM EKONOMICKÉM MYŠLENÍ 90. LET 20. STOLETÍ

Období od počátku ekonomické transformace v bývalém Československu je pro vývoj monetární teorie a politiky obdobím převratným, znamenajícím přechod od pasivního pojetí měnové politiky, v němž byla značně podceňována úloha peněz, k měnové politice v ekonomice tržní, spojené s důrazem na racionalizaci úlohy peněz v hospodářském životě společnosti. Zdaleka nešlo o proces jednoduchý, ale o záležitost velice komplikovanou spojenou s řadou nepříznivě působících faktorů.

V první řadě to byla skutečnost, že nešlo o koncipování a formování měnové politiky ve fungující tržní ekonomice, ale o hledání podoby pro měnovou politiku, která měla napomáhat samotnému procesu utváření zbožně peněžních vztahů a být jeho aktivní účastnicí. Této problematice bude věnována první část diskusního příspěvku.

Druhým neméně významným faktorem byla skutečnost, že po celou dobu si československá a posléze česká ekonomika zachovávala charakter malé otevřené ekonomiky, procházející navíc významnou změnou, a to jak pokud jde o komoditní, tak i pokud jde o teritoriální zahraničně obchodní orientaci. Přitom bylo třeba počítat i s nezbytností účasti zahraničního kapitálu v procesu transformace a se všemi s tím spojenými okolnostmi a efekty. Velice důležitou složkou celého procesu bylo narovnání deformovaných cenových relací uvnitř ekonomiky a zrealnění kurzu československé a posléze české měny.

V této situaci chyběla nejen praktická erudice realizátorů nezbytných opatření v oblasti národohospodářské praxe a možnost studia zkušeností z uskutečňování analogických procesů v jiných zemích, ale nezřídka i hlubší a zažitě teoretické znalosti některých makro i mikroekonomických vztahů a souvislostí.

Proto se nezřídka objevovaly práce čistě teoretické zaměřené na výklad právě diskutovaných problémů, které měly ozřejmit podstatu jejich fungování a vazeb k základním makroekonomickým proměnným. Významným počinem bylo vydávání překladů renomovaných zahraničních učebnic a posléze i vlastních učebnic českých monetárních ekonomů.

Česká ekonomická věda splácela v tomto období také dluh vůči vývoji českého ekonomického myšlení, v jehož rámci se nezřídka objevovaly fundované exkurzy do období mezi oběma světovými válkami a bezprostředně po druhé světové válce, tj. období, v nichž byly právě otázky spojené s koncipováním a realizací měnové politiky velice aktuálními. O těchto otázkách bude stručně pojednáno ve druhé části příspěvku.

Celý proces formování nového typu měnové politiky v 90. byl provázen četnými diskusemi, kterých se účastnili přední čeští národohospodáři, členové akademické obce i politici. Základním problémem při jejich mapování je jejich četnost a šíře problémů, kterým byly věnovány, jakož i velice rozsáhlá škála jejich účastníků. Třetí část předkládaného příspěvku se zaměří právě na tuto problematiku, spíše však pouze na její utřídění a na hledání cest k jejímu zmapování.

Bude poukázáno na hlavní okruhy diskutovaných problémů, kterými byly:

- diskuse o zavedení směnitelnosti, tvorbě režimu a nastavení měnového kurzu československé a posléze české koruny
- diskuse o koncipování a realizaci měnové politiky
- diskuse o postavení centrální banky.

V Praze dne 25. 2. 2005